

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Проектна робота як метод реалізації цілей уроку іноземної мови

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:

студ. групи ПР-61

Бондаренко Дарина Романівна

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц.

Баранова Світлана Володимирівна

Суми, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ	5
1.1 Історія виникнення проєктного методу.....	5
1.2 Цілі уроку іноземної мови і проєктна робота як метод їх реалізації.....	7
1.3 Типи проєктів.....	10
РОЗДІЛ 2 ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ.....	13
2.1 Використання методу проєктів на уроках іноземної мови.....	13
2.2 Переваги та недоліки проєктного методу.....	16
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22
ДОДАТКИ.....	25

ВСТУП

Сьогодні перед освітньою системою гостро стоїть проблема активного творчого сприйняття знань, тому стає необхідність зробити навчальний процес більш захоплюючим і цікавим, розкрити значення одержуваних знань і їх практичне застосування у житті. Вирішення цих завдань вимагає застосування нових педагогічних підходів і методів.

Що ж вкладають науковці в поняття «методу»? Методи навчання – це «упорядковані способи діяльності вчителя й учнів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань» [4, с. 150].

Навчання з використанням проектної роботи – важлива практика, яка надає можливість учням сформувати важливі навички. Контекст реального світу та складний характер методу проєктів – це спосіб для учнів набути та застосувати компетенції 21 століття.

У сучасній педагогіці проєктна діяльність набуває особливого значення. Цей вид діяльності широко застосовується у багатьох освітніх сферах та набуває усе більше прихильників останнім часом, серед яких є і викладачі іноземних мов. Введення методу проєктів у процес вивчення іноземних мов базується на конструктивному висновку, що даний засіб розвиває командну роботу, здатність вирішувати проблеми, навички словесного та невербального спілкування, навички критичного мислення учнів. Це важливі інструменти для успішності учнів у навчальному закладі та в майбутньому.

Класна аудиторія стає не просто місцем, де можна отримати теоретичні знання обраної до вивчення мови (граматика, лексика і т.д), але місцем, яке дозволяє учням досліджувати різні сфери та питання, в яких використовується мова. Тобто, учні одразу отримують можливість використати отримані знання на практиці і зрозуміти для чого саме вони вивчають іноземну мову.

Дослідження вчених свідчать, що проблемою навчання студентів на основі використання методу проєктів займалися педагоги-дослідники: Дж. Д'юї, У. Кілпатрік, Е. Коллінгс, Є. Паркхерст, В. Шульгін, М. Крупеніна, Ф. Бегьом, І. Олійник, О. Пата, Є. Полат.

Актуальність тема роботи обумовлена загальним інтересом до методу проєктів як до засобу розвитку активного самостійного мислення та практичних навичок на уроках іноземної мови.

Об'єкт дослідження – процес проєктної роботи як метод реалізації цілей уроку іноземної мови.

Предмет дослідження становлять теоретичні основи проєктної роботи, вимоги до використання методу проєктів на уроках іноземної мови і роль вчителя, а також переваги та недоліки використання проєктної роботи.

Мета дослідження – дослідити явище методу проєктів та зробити висновки щодо його використання при викладанні іноземної мови.

Досягнення мети передбачає розв'язання наступних завдань:

- дослідити та розкрити сутність явища методу проєктів та історію його виникнення;
- виявити основні особливості використання методу проєктів;
- визначити та охарактеризувати роль викладача при використанні методу проєктів на уроках іноземної мови;
- проаналізувати переваги та недоліки методу проєктів.

Методи: в роботі застосовувалися загальнонаукові методи спостереження. Збір матеріалу здійснювався методом системного аналізу (добір фактичного матеріалу та його групування). Для визначення ролі викладача застосовувався метод вивчення та узагальнення позитивного досвіду роботи вчителів. При систематизації, узагальненні результатів спостережень використовувався описовий метод.

Практичне значення: окреслені нижче особливості методу проєктів складають матеріал, який слід використовувати учням, вчителям, студентам та методистам у навчальній практиці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

1.1 Історія виникнення проєктного методу

Коріння проєктного методу йдуть більше, ніж на сто років назад. У педагогічному світі цей метод почав застосовуватись завдяки представникам американського руху прогресивної освіти. Дидактичні основи методу розробив педагог і філософ Джон Д'юї, чия наукова школа в Чиказькому університеті була заснована на процесі дослідження. Він та його послідовники В. Кілпатрик, Е. Коллінгс, Є. Паркхерст обґрунтували ідеї проєктної діяльності. Провідна ідея наукової школи полягала в тому, щоб виконувана дитиною навчальна діяльність будувалася за принципом: «Все із життя, все для життя».

Сама школа, орієнтована на соціальне навчання, формувалася завдяки індустріальній культурі, що відбувалася в період швидкого економічного зростання в США, головним чином завдяки технологічній революції та інноваційним засобам обробки інформації [23].

Дж. Д'юї стверджував, що головним завданням у навчанні дитини є розвиток мислення, який відбувається не під час засвоєння теоретичних знань, а завдяки практиці розв'язання певних завдань. Для цього потрібна взята з реального життя проблема, знайома і значуща для дитини, для вирішення якої їй необхідно докласти отримані знання і нові, які ще належить здобути.

«Постійно вчитися від життя і формувати такі умови, які б вчили людину у процесі її життя, – це і є найкращий навчальний результат», – вважав Дж. Д'юї [3, с. 5].

Послідовником ідей Дж. Д'юї став його студент, а пізніше американський професор Вільям Герд Кілпатрик. Саме він назвав спосіб навчання, запропонований Дж. Д'юї, методом проєктів. В. Кілпатрик розробив цю

концепцію та популяризував її у всьому світі у своїй відомій статті «Метод проєкту» у 1918 році.

Незважаючи на критику Дж. Д'юї, і на те, що концепція В. Кілпатрика ніколи не була успішно реалізована, його стаття 1918 р. все ще вважається класичним текстом проєктного підходу у всьому світі [20, с. 3].

У «Методі проєкту» В. Кілпатрик писав, що слово «проєкт», можливо, це останній раз, коли ми стукаємо в двері освітньої термінології.

Запропонована Кілпатриком типологія проєктів стосувалась практично будь-якої сфери: математики, механіки, інженерії, музики і, звичайно, вивчення іноземних мов. На відміну від своїх попередників В. Кілпатрик не пов'язував проєкт з конкретною предметною областю. На його думку, проєкт мав чотири фази: задум, планування, виконання та оцінку.

В. Кілпатрик мав намір, щоб теми проєктів виходили з інтересів учнів, і збереження проєктів цієї групи, які пропонуються, плануються, виконуються і оцінюються учнями, допомогли б учням розвинути розуміння свого життя, готуючись до роботи в умовах демократії.

Метод проєктів як дидактична система поширився не лише в США, а й у інших країнах, зокрема в Україні. Прихильники методу проєктів В. Шульгін і М. Крупеніна вважали його єдиним засобом для перетворення «школи навчання» на «школу життя», в якій набуті знання реалізовуватимуться під час практичної діяльності учнів.

У часи радянської влади проєктна діяльність стала широко використовуватись навчально-виховному процесі. Але через непослідовність і непродуманість метод проєктів був заборонений постановою ЦК ВКП(б) 1931 року [15].

У всьому світі з 1930-х по 1960-ті роки інтерес до використання проєктної діяльності знизився і, відповідно, згадок в літературі з цього питання небагато, але у 1960-1990 роках виник повторний інтерес.

У 1980-х та 1990-х роках дослідники освіти все частіше помічали, що коли студентам нудно, вони гірше навчаються. Дослідження досвіду учнів

показали, що майже всі студенти нудьгують у школі, навіть ті, хто добре складає стандартизовані тести. Приблизно в 1990 році дослідникам освіти стало очевидно, що проблема не в студентах, а в структурі шкільного навчання.

На початку 90-х років ХХ-го століття використання проєктної діяльності відновилось у вітчизняній освіті. Головною причиною для цього була поява інформаційних технологій у навчальному процесі. Особливо метод використовувався на уроках іноземних мов, що пов'язують з активною діяльністю англomовних країн, Корпусу Миру, волонтерським рухом, програмі Інтел тощо [10, с.6].

Зрозуміло, з часом проєктна діяльність набула певних змін. З'явилися педагогічні розробки, які дозволили перевести проєктну діяльність з категорії педагогічних «творів мистецтва» в категорію «практичних прийомів».

Якщо в минулому столітті метод проєктів був новою і недостатньо добре дослідженою областю педагогіки, то на сьогоднішній день це стандартний засіб навчання, який має велику кількість прихильників завдяки вдалому поєднанню теоретичних знань з практичним застосуванням; це стандартний засіб, за допомогою якого учні можуть розвивати незалежність і відповідальність, практикувати соціальні та демократичні способи поведінки.

1.2 Цілі уроку іноземної мови і проєктна робота як метод їх реалізації

Постановка цілей – це досить складний етап у діяльності педагога. Недостатньо чітке розуміння цілей уроку можуть тягнути за собою певні труднощі з підбором матеріалу та вибором форм навчальної діяльності. Для того, щоб належно сформулювати цілі уроку, вчителі звертаються до різних джерел. При цьому важливо, щоб цілі уроку були визначені конкретним викладачем для конкретної аудиторії.

В «Українському педагогічному словнику» за редакцією С. У. Гончаренка зазначається, що «мета (ціль) навчання – ідеальне передбачення кінцевих результатів навчання; те, до чого прагнуть учитель, учні» [25, с.205].

Без точної постановки цілей процес викладання буде некерованим. Від цілей уроку залежить структура уроку, вибір матеріалу та способи його обробки.

Цілі професійної діяльності викладача вищого навчального закладу зумовлюються суспільними процесами, умовами життєдіяльності навчального закладу, функціональними обов'язками педагога, обставинами його життя та праці [7, с. 2].

Урок іноземної мови є частиною навчального процесу і одночасно самостійною ланкою. І обов'язковою умовою є, щоб на уроці іноземної мови цілі і методи закономірно взаємодіяли [8].

Кожен навчальний предмет має свою специфіку викладання і для кожного предмету використовуються різні методи й інноваційні технології навчання. Специфіка уроку іноземної мови полягає в тому, що основна мета уроку – це формування комунікативних навичок учнів, саме це і відрізняє дисципліну від інших предметів. Комунікативні навички необхідні для того, щоб учні могли брати участь у діалозі культур і мати можливість прилучитись до іншої культури. Це відбувається завдяки формуванню навичок міжкультурної комунікації.

Обов'язковою умовою для успішного результату навчальної діяльності є чітко визначені та вказані цілі. Вони повинні бути точними, практично реальними, сплановані за часом. Необхідно визначити які потрібні ресурси для їх досягнення, скласти конкретний план дій, який допоможе контролювати виконання кожної цілі поетапно та досягти ефективного результату.

Починаючи складати урок з іноземної мови, викладач має поставити такі цілі: навчальна (практична), освітня, розвиваюча та виховна.

Навчальна мета є провідною, адже головна мета вивчення іноземної мови – оволодіння практичними навичками мови. Освітня мета необхідна для того,

щоб ознайомити учнів із культурою, історією країни, мова якої вивчається. Також вивчаються граматичні явища, які притаманні певній країні (артикуль, герундій, апостроф).

Розвиваюча мета відповідає за розвиток інтелекту та фізіологічних здібностей (пам'ять, увага, уява, дикція). Викладач повинен створити умови для розвитку комунікативних навичок через різноманітні види мовної діяльності (монологічне, діалогічне мовлення); створити умови для аналізу, порівнянь, узагальненню отриманих знань; сприяти здатності учнів робити висновки. Вчитель повинен сприяти тому, щоб учні були вмотивовані до самостійної пізнавальної діяльності.

Виховна мета є не менш важливою, адже викладач іноземної мови забов'язаний прищеплювати повагу до загальнолюдських цінностей та сприяти формуванню соціальних навичок. Під час уроків іноземної мови учні вчать поважати точку зору інших, але водночас і відстоювати свою точку зору; вчать культурним взаєминам при роботі в парах, групах, колективі.

Саме проектна діяльність може стати тим засобом, який допоможе викладачу досягти виконання всіх поставлених цілей.

Урок іноземної мови перш за все спрямований на розвиток практичних комунікативних здібностей, тобто спрямований на досягнення навчальної (практичної) мети. Щоб створити проект на певну тему, необхідно ретельно та детально дослідити великий обсяг інформації, застосувати інтелектуальні та креативні здібності. Під час цього процесу досягаються ті результати, які пов'язані з освітньою та розвиваючою метою. Під час фінального етапу презентації власного проекту, учні вчать виступати перед публікою, відстоювати власні думки й власне бачення проблеми, за що і відповідає виховна мета.

Учні можуть відкрити в собі нові таланти і можливості, а також подивитись на реалії власного життя, на культуру та історію своєї країни новим поглядом [16].

1.3 Типи проєктів

Проєкт з точки зору освітнього процесу являє собою комплексне завдання, яке відображає поставлену проблему і орієнтоване на конкретну діяльність школярів.

Метод проєктів – це метод навчання, в якому студенти навчаються шляхом активного залучення до реальних та особистісно значущих проєктів [24].

Результатом проєкту учнів є безпосередній результат їх діяльності і знайдений спосіб вирішення поставленої проблеми (комплексу завдань).

Проєктна діяльність – це той напрям педагогіки, який спрямований на прикладне використання і вдосконалення знань і навичок учнів у сучасних освітніх системах [6].

Основною вимогою застосування методу проєктів є конкретизація проблеми, на розв'язання якої спрямована робота над певним проєктом. Проблема в рамках навчання може носити дослідницький, інформаційний або практичний характер.

Існують певні вимоги, які необхідно враховувати під час організації проєктної діяльності. Серед них можна відзначити:

- наявність проблеми, яка в науковому і дослідницькому сенсі найбільш значима і вимагає наявності інтегрованого знання для її вирішення;
- теоретична, практична, моральна, пізнавальна значущість результатів, отриманих після застосування методу проєктів;
- структурування основної частини роботи над проєктом із зазначенням підсумків;
- застосування на практиці методів дослідження, які базуються на використанні певної послідовності дій.

Метод проєктів надає можливості для вирішення нагальних питань і проблем. Але викладачу необхідно враховувати специфіку дисципліни, яку він викладає, під час впровадження проєктної діяльності на уроках. Також

необхідно пам'ятати, що існують різні типи проєктів і кожний має свої певні нюанси.

Американський професор Е. Колінгс була першою, хто спробувала класифікувати навчальні проєкти:

- проєкти ігор – групові заняття з дітьми: різноманітні ігри, народні танці, драматичні постановки тощо;
- екскурсійні – проведення цільових екскурсій, метою яких є вивчення проблем, пов'язаних з навколишньою природою і суспільним життям;
- оповідальні – розповіді дітей у найрізноманітнішій формі: усній, письмовій, вокальній, художній, музичній тощо;
- конструктивні – проєкти, націлені на створення корисного продукту

Е. Колінгс була першим, але не останнім педагогом, який запропонував класифікацію проєктів. Через різні підходи до класифікації виникла ціла низка параметрів:

- складом учасників проєктної діяльності: індивідуальні, колективні (парні, групові);
- характером партнерських взаємодій між учасниками проєктної діяльності: кооперативні, змагальні, конкурсні;
- рівнем реалізації міжпредметних зв'язків: монопредметні, міжпредметні, надпредметні;
- характером координації проєкту: безпосередній (твердий чи гнучкий), прихований;
- тривалістю: короткі, середньої тривалості, тривалі;
- метою і характером проєктної діяльності: інформаційні, ознайомлювальні, пригодницькі, мистецькі, науково-пошукові, конструкційні тощо [14].

За типом продукту, що є результатом проєктної діяльності, їх можна розділити на:

1. Технологічні – націлені на модернізацію існуючих і розробку нових технологій, вправ для навчання, дизайнерські розробки, соціальні техніки і т. ін.
2. Дослідницькі – цілком підпорядковані логіці дослідження і ті, що мають структуру, наближену до наукового дослідження.
3. Творчі – не мають точної структури для діяльності учасників. Структура створюється під час роботи над проектом і підпорядковується обставинам.
4. Інформаційні – націлені на збирання, оформлення й представлення інформації, її аналіз та узагальнення фактів.
5. Практико-орієнтовані – з самого початку чітко визначається результат діяльності учнів [17].

Також велике значення при вивченні іноземної мови грають міні-проекти. Проекти можуть бути виконані не тільки в письмовій формі, а й в усній. Основні форми міні-проектів: монологічне та діалогічні висловлювання, таблиці, малюнки.

Практикуючи проектну діяльність на уроках, у більшості випадків доводиться мати справу зі змішаними типами. Кожен тип проекту унікальний і має свою кількість учасників, кількість етапів, терміни виконання. Працюючи над певним типом проекту, необхідно враховувати особливості кожного з них.

РОЗДІЛ 2

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ

2.1 Використання методу проєктів на уроках іноземної мови та роль вчителя при виконанні проєкту

Метод проєктів відповідає вимогам сучасної освіти, основною метою якої є надати учням можливість для розвитку інтелектуальних і творчих здібностей. І саме тому він не втрачає своєї актуальності навіть у сучасній педагогіці, тому що на відміну від традиційних методів, проєкти зосереджуються не на теоретичній передачі конкретних знань, а на практичному застосуванні та розвитку самостійного мислення.

Після того як відбулося масове поширення демократичних ідей в освітніх системах, увага перенеслася із масових педагогічних явищ на особистість дитини. Почала враховуватись індивідуальність кожної дитини, а головним стало вивчення можливостей і умов для розкриття потенціалу учнів [11].

Для викладачів іноземної мови проєктний метод – це один із тих засобів, який допомагає досягти результатів у викладанні іноземної мови як можна ефективніше та швидше.

Методи навчання неможливо використовувати як певні «алгоритми», викладач повинен бути креативним і вміти пристосовуватись до обставин навчального процесу [20, с. 159-160].

Н. Кочетурова виділяє такі особливості у проєктах, які використовуються при викладанні іноземної мови:

- мова повинна використовуватись у таких обставинах, які будуть нагадувати учневі умови реального життя;
- необхідність самостійної діяльності учнів. Діяльність може бути індивідуальною або груповою;
- обрана тема повинна бути актуальною і цікавою для учнів; необхідність зв'язку між темою і умовами реального життя;

- вибір матеріалу і завдань має відповідати обраній темі проєкту; представлений результат має бути наочним [13].

Проектна робота — це баланс між отриманням теоретичних та практичних знань, де вчитель виступає більше в ролі наставника, а не в ролі головного і єдиного джерела знань.

Часи, коли вчитель був основним джерелом знань, минули. У сучасному світі потік інформації настільки великий, що його неможливо охопити. Якщо раніше вчитель міг з легкістю відповісти практично на будь-яке питання учня, то зараз ситуація змінилася. Сьогодні завдяки безлічі експертів та інформації, яка доступна в Інтернеті, учні швидко отримують доступ до нових та актуальних даних раніше за вчителя.

Якщо розглядати цю ідею в рамках вивчення іноземної мови, то це простежується в знанні сленгу і неологізмів. Велика кількість нових слів приходить з кіно, серіалів, музики, телешоу, Youtube, Twitter, Reddit і так далі. Наприклад, термін "*fleabagging*" («підбирати непотріб») – постійно знайомитися і зустрічатися з людьми, які вам не підходять. Саме цим займається головна героїня серіалу "Fleabag", в честь якого і названий термін. Або аббревіатура АМА. Термін "АМА" знайшов популярність завдяки користувачам Reddit. Скорочення від "Ask Me Anything" (запитуйте мене про що завгодно) використовується коли хтось відомий або чимось примітний виходить в Інтернет, щоб відповісти на запитання учасників тієї чи іншої спільноти.

Використання проєктної роботи на уроках іноземної мови вимагає підготовки та планування. Розробляючи навчальний план, викладачі мають вирішити які ідеї для проєктів можуть стати важливими та цікавими. Іноді ідеї для проєктів з'являються в контексті навчальної програми. В іншому випадку вчителі можуть заощадити час та знайти відповідні ідеї для проєктної діяльності, вивчивши безліч ресурсів, доступних в Інтернеті та в навчальних посібниках. Під час вибору теми для дослідження вчитель має враховувати інтереси, потреби та досвід учнів.

Уроки іноземної мови відрізняються своєю комунікативною спрямованістю і тому педагог відповідальний за створення позитивної атмосфери спілкування. Створена атмосфера має сприяти бажанню учнів досліджувати, інтерпретувати і критично аналізувати. Викладач має також простежити за послідовним і злагодженим виконанням всіх етапів роботи.

Проектна робота має виконувати поетапно. Кожен етап займає важливу позицію у створенні якісного проектного методу:

- 1) етап підготовки – визначення теми, уточнення цілей, вибір робочої групи;
- 2) етап планування – аналіз проблеми, визначення джерел інформації. Постановка завдань і вибір критеріїв оцінки результатів. Розподіл ролей в команді ;
- 3) етап дослідження – збір необхідної інформації для проведення дослідження;
- 4) етап висновків – аналіз отриманої в ході дослідницької роботи інформації;
- 5) захист проєктів – оформлення та підготовка результатів роботи; усний захист із презентацією;
- б) оцінка результатів і процесу (рефлексія) – захист проєктів, участь у колективній оцінці результатів [2].

При застосуванні необхідно притримуватися деяких принципів: а) завдання мають перебувати на такому рівні складності, щоб учні могли завершити роботу з раціональними зусиллями, б) на кожного члена групи покладені деякі конкретні обов'язки, в) у кожній групі є мета і мотивація для роботи по досягненню мети, і г) учитель перевіряє хід роботи груп у регулярні проміжки часу, надаючи інформацію про прогрес і надавати зворотний зв'язок [5, с. 223].

Метою педагога є навчити учнів самостійно виконувати всі етапи проектної діяльності, переходити з одного етапу на інший, контролювати реалізацію проєкту без допомоги вчителя.

Це означає, що основну і центральну частину роботи учні роблять без постійного контролю викладача, до допомоги якого учні вдаються в міру необхідності. Викладач координує процес роботи, підтримує непереривність виконання проєкту, іноді допомагає з пошуком інформації, заохочує учнів та оцінює всю виконану роботу.

Викладачі потрібні для того, щоб полегшити відкриття учням та провести процес від початкового проєктування до можливого завершення [19].

Оцінюючи виконану роботу, викладач має приділити основну увагу на те, чи були сформовані певні знання та навички, чи був отриманий досвід.

Під час перевірки проєкту, потрібно звертати увагу не тільки на використання мови, але і на ступінь творчості студента та оригінальності підходів під час виконання ним проєкту [1, с 28].

Існує декілька способів оцінювання групових проєктів:

- 1) однаковий бал для всіх учасників проєктної діяльності;
- 2) індивідуальна оцінка для кожного учасника за виконану роботу;
- 3) дві оцінки: одна – за індивідуальну роботу, інша – за результат спільної проєктної діяльності;
- 4) бал, який самостійно розподіляється учасниками між собою відповідно до внеску в проєкт [18].

Педагог має контролювати і оцінювати проєктні роботи; мотивувати і підтримувати; за необхідності виступати консультантом, але учні повинні самостійно ознайомитись з цим видом діяльності і самостійно виконати всі етапи, що в результаті допомагає формуванню проєктних вмінь.

2.2 Переваги та недоліки проєктного методу на уроках іноземної мови

Ефективність чи неефективність навчання на основі проєктного методу можна оцінити за ефективністю витрат, тобто в цьому контексті порівнянням зусиль, які були докладені та ступінню успішності кінцевого проєкту.

Для того, щоб зрозуміти чи варто використовувати метод проєктів на уроках іноземної мови, необхідно знати всі переваги і недоліки даного педагогічного інструментарію.

Безперечно, метод проєктів має величезну кількість переваг. Під час виконання проєктних робіт готовність більшості учнів експериментувати з іноземною мовою збільшується. Спостерігається підвищення мотивації, адже учні отримують право вибору, можливість самим контролювати процес і співпрацювати з іншими учнями.

Завдяки проєктній діяльності учні засвоюють нові знання набагато швидше. Це відбувається завдяки творчому процесу під час пошуку вирішення поставленої проблеми [12].

Це метод навчання, що підкреслює освітні можливості, які є міждисциплінарними, орієнтованими на учнів, спільними й інтегрованими із реальними проблемами і практиками [22].

У більшості студентів розвивається комунікативна компетентність (в основному дискурсивна компетентність, тобто здатність до спілкування); граматична компетентність (знання лексичних предметів і правил морфології, синтаксису, граматичної семантики і фонології пропозицій), соціокультурна компетентність (соціальні навички і навички співпраці значно покращуються).

Проєктна робота сприяє не тільки інтелектуальному розвитку, а і покращенню соціальних навичок. Робота в проєктах допомагає студентам зрозуміти, що робота в команді тягне за собою певні зобов'язання. Учні розвивають навички вирішення конфліктів і вчаться бути відповідальними щодо ролей, покладених на них. Найголовніше, що всі учні, незалежно від рівня володіння мовою або інтенсивності мотивації, розвивають свої кооперативні навички.

Замість короткострокових стратегій запам'ятовування, засноване на проєктах навчання дає студентам можливість глибоко вивчити цільовий контент, привертаючи увагу до довгострокового збереження [21].

Але, зрозуміло, що метод проєктів має і певні і недоліки. Викладач забов'язаний знайти баланс між наданням учням незалежності і контролем за адекватним структурування думок. Крім того, деякі учні можуть використовувати для виконання завдання не іноземну мову, а свою рідну і вчитель повинен контролювати використання іноземної мови.

Певною проблемою може стати різний рівень мовної підготовки. Для того, щоб створювати і обговорювати проєкти, учні повинні мати певний багаж знань з лексики і граматики, яка стосується обраної для проєкту теми [9, с. 14].

Під час застосування проєктної роботи можна зіткнутися з тим, що студенти можуть бути незнайомі з груповою роботою. Під час поділу групи на різні ролі можуть виникнути певні проблеми. Кожен у групі має виконувати свою роль, але іноді одна роль може сподобатись двом учням, або залишиться роль, яка не підходить нікому. Або можливо, що одні студенти можуть домінувати в роботі, в той час як інші будуть виконують занадто малий обсяг роботи. А це в свою чергу може викликати труднощі з оцінюванням проєктів.

Нарешті, деяким учням важко погодитися з новою роллю вчителя як координатора і наставника, а не в якості джерела знань і постачальника рішень. На початку роботи над проєктом деякі студенти відчувають себе ніяково, коли їм надають можливість вибору (наприклад, вибір теми, формування команди) і, таким чином, побоюються проєктної роботи.

Якщо у студента немає попереднього досвіду роботи з запропонованою темою, то використання методу проєктів може викликати певну складність. Тому спочатку викладач має надати учням теоретичні знання по темі, а вже потім використовувати ці знання як базу для самого проєкту.

Але, незважаючи на недоліки та труднощі, метод проєктів сприяє розвитку найголовніших здібностей: уміння працювати з різними джерелами інформації, уміння працювати з різними людьми та уміння працювати самостійно.

Використовуючи цей метод, викладач повинен пам'ятати, що тільки правильно організована робота матиме позитивний вплив на учнів, сприятиме

самостійному отриманню знань і досвіду з безпосереднього спілкування з реальним життям, розвиваючи у них вміння працювати з мінливою інформацією, самостійність, критичне мислення, ініціативу. Учні, які мають досвід проєктної діяльності, легше пристосовуються до обставин реального життя і можуть з більшою легкістю планувати і орієнтуватися у життєвих обставинах, а також є більш соціальними.

Проєктний підхід сприяє посиленню індивідуалізації процесу навчання, пошуку оптимального поєднання теорії та практики, актуалізації наявних знань та умінь студентів. Він дає змогу врахувати індивідуальні особливості кожного учня, сприяє мотивованому досягненню поставлених цілей. Для викладача іноземної мови вміння використовувати метод проєктів є показником інноваційного мислення, високої кваліфікації, орієнтації на розвиток мовних навичок своїх учнів.

ВИСНОВКИ

Проектна діяльність є актуальною педагогічною технологією навчання. Цей вид діяльності стимулює інтерес учнів за рахунок нестандартності підходу до вивчення матеріалу і мотивує дітей не тільки до отримання нової інформації, але і до розвитку творчих здібностей шляхом створення продукту проекту.

Основною метою навчання іноземних мов на сучасному етапі розвитку освіти є особистість учня, і його можливість брати участь у міжкультурній комунікації на мові, що вивчається, а також бажання самостійно вдосконалювати отримані мовні навички. Викладання іноземної мови вимагає особистісно-орієнтованого підходу в більшій мірі, ніж будь-який інший навчальний предмет, тому що індивідуальною, перш за все, є мова учня. І справді, мова учня – це засіб вираження його суто індивідуальних почуттів, емоцій, поглядів і т.д.

Іноземна мова як навчальний предмет має більше можливостей для створення умов культурного і особистісного становлення учнів. Для досягнення цілей навчання, намічених сучасною програмою, для розвитку комунікативної компетенції учнів необхідно, перш за все, спілкування. Мова повинна бути засобом спілкування і проектна робота надає учням великі можливості для користування мовою з метою її вдосконалення.

Аналіз проектної діяльності у навчанні іноземній мові ілюструє невичерпний потенціал даного методу в розвитку практичних навичок учнів, збільшенню мотивації та пізнавального інтересу, а також розвитку соціальних навичок. Процес роботи над проектом розвиває в учнів інтерес до іноземної мови, уяву, самостійність та інші якості особистості. Наявність елементів пошукової діяльності, творчості створює умови для спілкування як рідною, так й іноземною мовами. Робота над проектом допомагає учням проявити себе з несподіваного боку. У них є можливість показати свої організаторські здібності, приховані таланти, а також уміння самостійно здобувати знання, що є дуже суттєвим моментом для організації процесу навчання.

Цей вид діяльності має і певні недоліки, такі як: різний рівень мовної підготовки учнів; не всі учні готові до самостійної діяльності; важко оцінити роботу кожного учня індивідуально при створенні спільного проектного продукту і т.д. Але, незважаючи на це, проектна діяльність є ефективною інноваційною технологією, яка значно підвищує рівень володіння мовним матеріалом, рівень самостійності й згуртованість колективу, а також загальний інтелектуальний розвиток учнів.

Для вчителя іноземної мови проектна діяльність є відправною точкою для роздумів над потребами та інтересами своїх учнів. Практика, коли учні беруть на себе неформальну роль вчителів стає все більш поширеною. Вчитель має пристосовуватись до нових обставин викладання, і саме метод проектів може виступити тим інструментарієм, який допоможе організувати між учнями обмін знаннями та досвідом, отриманими в межах та за межами навчального закладу.

Проектна діяльність дозволяє педагогу освоювати процедуру проектування своєї власної діяльності; організувати її на рефлексивній основі; вирішувати кожну педагогічну задачу як унікальну; створювати умови і методично супроводжувати розвиток індивідуальних якостей учнів; удосконалювати свої особистісно-професійні компетенції та рівень професійно-педагогічної культури.

Я, Бондаренко Дарина Романівна, своїм підписом засвідчую, що моя, бакалаврська робота «Проектна робота як метод реалізації цілей уроку іноземної мови» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегьом Ф. Проект на уроці іноземної мови/ Ф. Бегьом // К.: Основа, 2007- 45с.
2. Ващенко Л. М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: дис. доктора пед. наук : 13.00.01 / Л. М. Ващенко. – К., 2006. – 455 с.
3. Генкал С. Є. Дидактичні можливості індивідуальних освітніх проектів учнів профільних класів / С. Є. Генкал // Наукові записки ВДПУ, Серія «Педагогіка і психологія» – Вінниця, 2005. – № 14. – С. 15-17.
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка: Підручник / А. І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с
5. Купрікова С. В. Шляхи реалізації проектної методики при навчанні іноземної мови// С. В. Купрікова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2013, № 4 (30)
6. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: практико зорієнтований збірник / [наук. Ред. І. Г. Єрмаков]. К.: Департамент, 2003. – 500 с.
7. Мирончук Н.М. Цілі професійної діяльності у системі життєво важливих перспектив студентів магістратури // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 10 (54). – С. 126-132
8. Мирошніченко В. О. М64 Організація проектної діяльності учнів на уроках історії в 10-му класі / За заг. Ред. К. О. Баханова. — Х. : Вид. 22 група «Основа», 2009. — 157 с.
9. Олійник І. П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня / І. П. Олійник. – Котовськ : Котовськ, 2012. – 21 с.

10. Турчина, Т. В. Проектне навчання на уроках іноземної мови/ Т.В. Турчина // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (11-12 березня 2010р.) – Полтава, 2010. – С. 91
11. Впровадження в освітній процес інноваційних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://school7.in.ua/class_computer/ (20.05.2020)
12. Задерей О.А. Метод проектної технології та його застосування на заняттях української мови та літератури: методична вказівка – Каховський державний агротехнічний коледж. – КДАК.: 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: olgazaderey.nethouse.ua/.../44364.gtm7umkh4. (13.05.2020)
13. Кочетунова М. Метод проектів у навчанні мови: теорія і практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itlt.edu.nstu.ru/article4.php> (23.05.2020)
14. Метод проектів у початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/lynnnykvf/metoduchna-skrunka/metod> (22.04.2020)
15. Проектна технологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakinppo.org.ua/onlajndovidnik-klasno-go-kerivnika/vihovni-tehnologii-ta-formi-roboti/1256-proektna-tehnologija> (13.05.2020)
16. Цілі уроку іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oliynyk70.blogspot.com/p/blog-page_9.html (17.05.2020)
17. Цілі уроку іноземної мови, шляхи їх досягнення мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://allref.com.ua/uk/skachaty/Cili_uroku_inozemnoyi_movi_shlyahi_yih_dosyagennya (17.05.2020)
18. Getting the most from groupwork assessment. Assessment Standards Knowledge exchange Oxford Brookes University, Business School. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.brookes.ac.uk/aske/documents/Obu123_GroupWork%5B1%5D.pdf. (16.04.2020)

19. How Project-Based Learning Is Helping Students Build 21st Century Skills [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://edtechmagazine.com/k12/article/2019/11/how-project-based-learning-helping-students-build-21st-century-skills-perfcon> (5.05.2020)
20. Michael Knoll Project method [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/26740694/Project_Method_2014_ (25.05.2020)
21. Project-Based Learning: Benefits, Examples, and Resources [Електронний доступ]. – Режим доступу: <https://www.schoology.com/blog/project-based-learning-pbl-benefits-examples-and-resources> (25.05.2020)
22. The Effect of Project-Based Learning on Learning Motivation and Problem-Solving Ability of Vocational High School Students Project Based Learning & Student Achievement: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ijiet.org/vol6/779-EP00028.pdf> (14.05.2020)
23. Project-Based Learning: A Critical Pedagogy for the Twenty-First Century [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/275685844_Project-Based_Learning_A_Critical_Pedagogy_for_the_Twenty-First_Century (15.05.2020)
24. What is PBL? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pblworks.org/what-is-pbl> (25.05.2020)

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

25. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Розробка план-конспекта уроку англійської мови з використанням проєктної діяльності

Проєкт з англійської мови на тему "The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland" (9-10 клас)

Мета уроку: вдосконалення комунікативних умінь і навичок при вирішенні поставлених завдань по темі.

Завдання уроку:

1. вдосконалити продуктивні комунікативні мовні навички писемного та усного мовлення при створенні та презентації проєктів;
2. розвинути навички пошуку, систематизації, обробки інформаційного матеріалу, логічного викладу думок в письмовій мові (через проєкти) та усній (через захист);
3. активізувати вміння і навички використання інформаційних технологій при створенні мультимедійних презентацій;
4. підвищити мотивацію учнів до вивчення англійської мови, оптимізуючи процес навчання за допомогою проєктної діяльності.

Тип уроку: перевірка і контроль знань.

Форма уроку – захист проєктів по темі.

Тривалість уроку захисту проєктів – 45 хвилин.

Об'єкти контролю: письмова мова – усна (монологічна підготовлена) мова-усна (діалогічна непередготовлена) мова.

Обладнання уроку: мультимедійна установка для показу презентацій по темі, роздатковий дидактичний матеріал (зведена таблиця для виставлення балів за проєкти).

Результат:

- продукти діяльності учнів -проєкти, мультимедійні презентації
- вдосконалення комунікативних умінь і навичок по темі.

План уроку

- I. **Організаційний момент.**
  - подання теми уроку, постановка мети, завдань;
  - знайомство з критеріями оцінювання презентацій і пояснення самої процедури оцінювання.
- II. **Захист проєктів з використанням мультимедійних презентацій;**
  - питання учнів до групи, яка захищала проєкт;
  - питання вчителя;
- III. **Узагальнення основних моментів вирішення проблем із використанням роздаткового матеріалу.**
- IV. **Підведення підсумків захисту проєктів з виставленням та підрахунком загальних балів.**
- V. **Заключний етап уроку з проведенням рефлексії.**

Хід уроку

- I. **Організаційний момент.**

Teacher (T): Good morning everybody. I'm very glad to see you. The topic of our lesson is "The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland". I think this theme is very important and interesting for you. I hope you have done research and learned a lot for yourself on this topic. Also you have made Power Point presentations to support and to make it more impressive. You were divided into 3 groups. All the groups will present the results of their work today. Take the cards and get acquainted with the criteria of 4 aspects with maximum points for each:

1. for Content –5 points,
2. for Interaction –2points,
3. for form of presentation of the project –3points,
4. for Power Point presentation -2 points. **Total –12 points.**

Pay attention: you have 10 or 15 minutes for covering the theme of your project and then to answer the questions. Everything you need is here: a computer, and a multimedia set. If you are ready let's start!

II. Захист проєктів з використанням мультимедійних презентацій.

T: The first group is ready to present their project "The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland" and show the results of their investigation.

T: Ваші запитання до групи: (непідготовлена діалогічна мова)

S: Задають питання, відповідають на питання. Можливі питання:

1. What is the official name of Great Britain?
2. Where is Great Britain situated?
3. How many parts does the UK consist of? What are they?

Інші групи презентують свої проєкти.

III. Узагальнення основних моментів вирішення проблем із використанням роздаткового матеріалу.

T: So, today we have known some information about Great Britain, learnt new geographical names, reviewed grammar – usage of the with geographical names, lexic material. You can take these blanks with you.

T: Now, please share your ideas.

IV. Підведення підсумків захисту проєктів з виставленням та підрахунком загальних балів.

So our presentation has come to an end, the results are announced and the marks are given.

V. Заключний етап уроку з проведенням рефлексії.

- Could you please share your opinions about this kind of activity: if it was difficult, interesting, boring?
- Were the themes of the projects interesting for you?
- Would you like to try yourself again in writing projects?

Thank you for your work. I appreciate it.